TRANSLATION & TRANSMISSION

OCTOBER 2-5, 2014 | KEYSTONE, COLORADO, USA

Workshop 1 | Room: CASTLE PEAK | 4:30–6:30pm, October 4, 2014

Translating Poetic & Inspirational Materials

with Holly Gayley, Wulstan Fletcher, Andrew Quintman

Holly Gayley
(University of Colorado, Boulder)

Holly Gayley is Assistant Professor of Buddhist Studies at the University of Colorado, Boulder. Her research focuses on the revitalization of Buddhism in the Tibetan region of Golok since the 1980s. She completed her master's degree in Buddhist Studies at Naropa University in 2000 and Ph.D. at Harvard University in Tibetan and Himalayan Studies in 2009. Currently, she is finalizing a manuscript on the life and love letters of the contemporary female tertön, Khandro Tāre Lhamo, and her consort Namtrul Rinpoche. As a second project, already well underway, she is translating texts of advice to the laity by Khenpo Jigme Phuntsok and his successors at Larung Buddhist Academy in Serta, including his *Heart Advice to Tibetans for the 21st Century (Dus rabs nyer gcig pa'i gangs can pa rnams la phul ba'i snying gdam)*.

Holly Gayley's Presentation

TRANSLATING POETIC & INSPIRATIONAL MATERIALS♪

Literary Translations of Poetic Texts: Examples from Rdza Dpal sprul rin po che

The Call of a Sacred Drum: Advice for Solitary Retreat

དབེན་པའི་གཏམ་ལྷའི་ང་སྒྲ།

Literal vs. Literary Translation

I do not mean to imply that literal translation is impossible; what I am saying is that it is not translation. It is a mechanism, a string of words that helps us read the text in its original language. It is a glossary rather than a translation, which is always a literary activity. Without exception, even when the translator's sole intention is to convey meaning, as in the case of scientific texts, translation implies a transformation of the original. That transformation is not—nor can it be—anything but literary.

Octavio Paz, “Translation: Literature and Letters”

Translation Issues:

- Critique of fluency of translation, which masks the translator's intervention (Lawrence Venutti, Theo Hermans). "**Preserving foreignness in the very quest for readability**" (Anthony Yu) and avoiding at all costs "Buddhist-hybrid English" (Paul Griffiths).

- Importance of **functional equivalence in terms of aesthetic impact on the reader** over semantic equivalence, which Umberto Eco argues is not always possible even at the level of individual words.

  What is the "deep sense" of a passage, its core or aesthetic aim? (Umberto Eco)

Example 1: Foreignizing through Metaphor

ཀྱེ་ཧོ་འཁོར་བ་སྒྱུ་མའི་གྲོང་ཁྱེར་ན།།
མེད་བཞིན་སྣང་བ་ལས་ཀྱི་ཚོང་ཟོང་གིས།།
སྡུག་བསྔལ་གསུམ་གྱི་མཛོད་ཁང་བསགས་པ་ལ།།
མ་རིག་སེམས་ཅན་བུང་བ་བཞིན་དུ་འཁོར།།

Kye ho! In the illusory city of saṃsāra,
appearing but not existing, the merchandise of karma
accumulates in the warehouse of the three sufferings,
while ignorant beings swarm around it like bees.

ཆགས་སྡང་རྟོག་པའི་བྲག་གཡང་མཐོན་པོ་དང་།།
རྣམ་རྟོག་འཁྲུལ་པའི་ནགས་ཚལ་གཞིང་བ་འདི།།
རང་གྲོལ་སྤྱོད་པའི་མཁའ་ལྡིང་རྒྱལ་པོ་དང་།།
རིག་སྟོང་རི་དྭགས་རྩེད་འཇོ་རོལ་པའི་གནས།།

High up the rocky precipice of lustful and angry thoughts
and in the crooked forest of confused conceptuality,
here the king of garuḍas enjoys natural freedom,
and the gazelles of empty awareness frolic in play.

Example 2: Wordplay as Stylistic Core of a Verse or Line

སྣང་བའི་ཡུལ་དང་ཞེན་པའི་ཛོས་བཅས་ལུས།།
སྒྱུ་མར་སྦྱོང་བའི་ཏིང་འཛིན་ལ་འཇུག་པའི།།
སྒྱུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཧཱུྃ་སྒྲའི་རྒྱང་གླུ་ཅན།།
སྒྱུ་མའི་ཡུལ་ན་བག་ཡངས་ཁོ་ནར་སྤྱོད།།

Entering the meditation that purifies illusion,
the illusory yogin intones a resounding Hūṃ
and just revels carefree in illusion's sphere,
leaving perceived objects and clinging to them behind.

རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྤྲོས་པ་དབེན་པ་ནི།།
དབེན་པ་ཀུན་གྱི་སྙིང་པོ་མཆོག་ལགས་ཏེ།།
དབེན་པ་འདིར་དགྱེས་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ནི།།
གྲོང་ན་གནས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་དབེན་པར་སྤྱོད།།

Awareness-wisdom, removed from elaborations,
is the supreme essence of all solitude.
Fortunate ones who enjoy this kind of solitude,
even when staying in town, act as if utterly alone.

དགྱེས་པའི་གད་མོས་དབེན་པར་དགྱེས་རྣམས་དགྱེས།། [the yogin] enjoys the joys of solitude with joyful laugh

Example 3: Parallelism as Stylistic Core of a Verse

སྣང་བའི་རང་བཞིན་བདེན་ནམ་རྫུན་ཀྱང་རུང་།།
སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་།།
འཁྲུལ་པའི་རང་བཞིན་སྟོང་རུང་མི་སྟོང་རུང་།།
འདི་རང་ལུགས་ཀྱི་དཔྱད་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད།།

རྟོག་དཔྱོད་ཁོ་ནས་སྔར་ཡང་འཁྲུལ་ལགས་ན།།
ད་དུང་དཔྱད་ན་སླར་ཡང་འཁྲུལ་འགྱུར་གྱིས།།
རྟོག་མེད་ངང་དུ་འཛིན་མེད་ཉལ་བ་ན།།
ལྷུན་གྲུབ་གཞི་ལ་གཡོ་བ་ཡེ་ནས་མེད།།

Whether the nature of appearances is true or false,
whether the nature of mind exists or not,
whether the nature of confusion is empty or not,
why analyze according to your own system?

If you're confused even before logical analysis,
with still more analysis, you'll be more confused!
Resting in non-fixation within non-thought,
the spontaneously perfect basis has never wavered.

Example 4: Rhetorical Impact of Parallelism/Repetition

ད་ནི་མི་སྨྲ་གཏམ་ལ་བདེན་རྫུན་མེད།།
ད་ནི་མི་དཔྱོད་ཆོས་ལ་ཡིན་མིན་མེད།།
ཐམས་ཅད་རོ་མཉམ་བདེན་ནམ་མི་བདེན་རུང་།།
གང་བྱུང་བྱུང་དུ་བྱུང་རྒྱལ་སྨྲས་པར་ཟད།།

Now, don't talk. There's no true or false in conversation.
Now, don't analyze. There's no "is" and "isn't" to things.
Everything has the same taste, whether true or not,
it's nothing more than indiscriminate, frivolous chatter.

བརྟགས་ཤིང་བརྟགས་ཤིང་ཐམས་ཅད་རྫུན་པ་སྟེ།།
བསྒྲུབས་ཤིང་བསྒྲུབས་ཤིང་ཆོས་ལ་གཏད་སོ་མེད།།
ཅི་ཙམ་སྨྲས་ཀྱང་བརྗོད་པ་མི་ཟད་དེ།།
བརྗོད་མེད་རྟོགས་ན་བརྗོད་པ་ཀུན་གྱི་རྒྱུ།།

Examining and examining, everything is a lie.
Practicing and practicing, the dharma has no aim.
However much you say, there's no end to talking.
Realizing the inexpressible is the root of all expression.

Example 5: Functional Equivalence: Self-Deprecating Humor

རང་བཞིན་དེ་ཤེས་ཁོ་བོ་མ་ལགས་ཏེ།།
ཀུན་མཁྱེན་ཡབ་སྲས་བརྒྱུད་པ་རིན་པོ་ཆེའི།།
གསུང་གིས་བསྐྱེད་ལས་བྲག་ཆ་བཞིན་སྒྲོགས་ཀྱིས།།
རང་གིས་བརྗོད་པ་རང་གི་རྒྱུད་ན་མེད།།

Who knows the true nature? Certainly not me.
This utterance like an echo, generated by the voice
of the precious lineage of omniscient fathers and heirs.
I myself have nothing in mind to say.

གདོལ་པའི་རང་བཞིན་དམ་པའི་ཤུན་པ་ཅན།།
མ་སྨིན་སྨིན་འདྲ་ཨ་ཁུ་ལྷོད་པོ་བདག།
རྫོམ་པའི་ངག་འདི་ཀིམ་པའི་མདོག་འདྲ་སྟེ།།
ཇི་ལྟར་བལྟས་ཀྱང་རང་བཞིན་མཛེས་པ་ཡིན།།

At heart a rogue, I wear the shell of holiness;
seeming mature but immature, I am the lazy uncle.
The words set forth here, like bright hues of bitter fruit,
how lovely they appear when you gaze at them.

Reflections:

- Style and content are equally important to conveying the meaning of a passage and replicating its aesthetic impact.
- Texts are necessarily domesticated in the translation process, while attempting to preserve a text's foreignness and render it intelligible in the target language.
- If speech is just "frivolous chatter," what does this say about the project of translation *writ large*—from inexpressible realization into words and then between languages?
- Given Rdza Dpal sprul's description of his instructions as a mere echo of past voices in the lineage, is translation then a further echo, carrying its resonance but growing dim?